

דף מקורות- פרק פלא- ב' קדושת שבת

ילקוט שמעוני יהושע רמז טו

אמר רבי שמעון בן חלפתא ועוד דבר **אחד עשה מדעתו** שלא אמר לו הקב"ה, כיון שכבשה בשבת, אמר יהושע שבת קדש, וכל מה שכבשנו בשבת **יהיה קדש**, אמר רבי ברכיה כעיר הנדחת עשאה, והרי עיר הנדחת אסורה בהנאה, א"ר יהודה הלוי בר שלום, אמר רבי יהושע, כתיב ראשית עריסותיכם תתנו לה', הואיל וכבשנו אותה תחלה נעשה אותה חלה להקב"ה: והיתה העיר חרם, אמר רבי שמעון בן לקיש כשם שהיא נכנסת לרמ"ח אברים כך היא יוצאה מרמ"ח אברים, כשם שהיא נכנסת, דכתיב חרם, בגימטריא רמ"ח היא יוצאה, דכתיב ברוגז רחם תזכור, בגימטריא, הכי הוי:

1. בראשית ב

(א) וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם :  
(ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה :  
(ג) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשֵׁהוּ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת :  
פ

2. תרגום יונתן בראשית פרק ב

(א) וּשְׁלִימוּ בְרִייתֵי שְׁמַיָא וְאָרְעָא וְכָל חַלּוּתְהוֹן :  
(ב) וּשְׁלִימִים יִי בְיוֹמָא שְׁבִיעָא עֲבִידְתִּיהָ דְעֵבֶד וְעִישְׁרְתִּי עִיסְקִין דְּבָרָא בִּינֵי שְׁמִשְׁתָּא וְנַח בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא מִכָּל עֲבִידְתִּיהָ דְעֵבֶד :  
(ג) וּבְרִיךְ יִי יְת יוֹמָא שְׁבִיעָא מִן כּוּלְהוֹן יוֹמֵי שְׁבִיעָתָא וְקַדִּישׁ יְתִיהָ אַרוּם בִּיה נַח מִכָּל עֲבִידְתִּיהָ דְבָרָא יִי וְעִתִּיד לְמַעֲבַד :

כתר יונתן בראשית פרק ב

(א) ונשלמו בריאות שמים וארץ וכל צבאם :  
(ב) והשלים יי ביום השביעי מלאכתו שעשה ועשרת ענינים שברא בין השמשות וינח ביום השביעי מכל מלאכתו שעשה :  
(ג) ויברך יי את יום השביעי מכל ימי השבוע ויקדש אותו כי בו נח מכל מלאכתו שברא יי ועתיד לעשות :

3. שמות כ

(ז) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ :  
(ח) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ :  
(ט) וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לִיקְוֹק אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלַאכָה אֲתָה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וּבְהֵמָתֶךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ :  
(י) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְקֹוֹק אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בִּנְךָ יְקֹוֹק אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ :  
ס

4. רש"י בראשית ב

(ב) ויכל אלהים ביום השביעי - ... דבר אחר מה היה העולם חסר, מנוחה, **באת שבת באת מנוחה**, **כלתה ונגמרה המלאכה** :

5. שמות לד

(כא) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת בְּחָרִישׁ וּבְקִצִיר תִּשְׁבֹּת :

6. רש"י שמות כ

(ח) ועשית כל מלאכתך - כשתבא שבת, יהא בעיניך כאלו מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכה :

(יג) אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש יקנך מכבד וכבדתו מעשות דרכך ממצוא חפצך ודבר דבר :  
 (יד) אז תתענג על יקנך והרפכתך על במותי בְּמַתִּי אֶרְץ וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נְחֹלֶת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי פִי יִקְנֶךָ  
 דָּבָר : ס  
 רד"ק ישעיהו פרק נח פסוק יד

(יד) אז תתענג על ה' - אם תתענג את השבת תתענג על ה' כלומר ישפיע לך טובות עד שתתענג עליו ותודה בו ובטובו כי מאתו הכל ובידו, והתענוג על ה' הוא תענוג הנפש, והגאון רב סעדיה פירש תענוג הגוף כלומר תענוג גופך יהיה על ה' לא ככסילים שנא' בהם לא נאה לכסיל תענוג אבל המשכיל לא ירבה בתענוג יותר מדאי כי אם במשפט בעבור כי הוא מתעסק בחכמה ובה יתענג יותר אלא שתענוגי הגוף במשפט ייטיבו שכלו ויחזקו כחותיו השלשה והם כח הזכרונות וכח הבחינה וכח המחשבה:  
 והרכבתך על במותי ארץ - כמו ירכיבהו על במותי ארץ והיא ארץ ישראל שהיא גבוה מכל הארצות, כלומר אם תגלה ממנה ישליטך עוד עליה בשכר שמירת שבת ושאר המצוות וההבטחה הזאת לכל בני הגלוי אם הוא קרוב מזמן הגאולה יזכה לישועה ואם הוא רחוק מזמן הגאולה יזכה לתחיית המתים ויזכה לארץ ישראל ולטובה :

8. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיח עמוד א

וגדול הוא עונג השבת שכל המענג את השבת זוכה ויושב בלשיבה של מעלה שני (ישעי' נ"ח י"ד) אז תתענג על ה' ותפלתו נשמעת שני (איוב כ"ב כ"ו) כי אז על שדי תתענג ותשא אל אלוה פניך ונותנין לו משאלות לבו שני (עי' תהי' ל"ו ד') והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך :

9. אברבנאל ויקרא פרק כה

והיה לרמוז ולהעיר שאין כל ימי האדם ושנותיו שוים בעבודת האדמה ומלאכתה כי הנה בימי הילדות לא יוכל האדם לעבוד עבודה ולא גם כן בימי הישישות אבל ימי העמל והעבודה הם על הרוב חמשים שנה ובהגיע האדם להם שהם בסוף ששים שנה מימיו רוצה לומר עשרה שנים הראשונים מילדות וחמשים שנה ימי העסק ראוי שיעזוב אדם הדברים הגשמיים והתאוות החמריות ויקדש עצמו ויתנהג בקדושה וטהרה ולרמוז לזה אמר וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים שיפנה ויספור עצמו שימי מלאכתו ושנות עמלו ועסקיו הם על הרוב תשע וארבעים שנה ובהגיעו להם ר"ל אחרי ילדותו יעבור השופר בחדש השביעי כי הוא כבר בגבול השבעים שנה ובי"ה שיהיה מכופר מעונותיו יקדש שנת החמשים ר"ל שמשם והלאה יתנהג הזקן בקדושה ויקרא דרור בארץ שהגוף יהיה חפשי ובן חורין מכל עמלו ולכך קראו יובל מלשון בליה והשחתה ואמר ושבתם איש אל אחוזתו רומז לגוף. ואיש אל משפחתו תשובו רומז לנפש שתשוב למחצבה. ולהיות מהחמשים והלאה יובל אמר לא תזרעו ולא תקצרו כי יתבטלו העבודות הגשמיות בזמן הישישות ואין ראוי לאדם בימים ההם כי אם שישמור את נפשו ויכין צידה לדרכו. הנה ביארתי טעם מצות השמטה והיובל גם בזה